

Quityi sube nu nguscua San Juan clyo, nu ndyaa ca slo lcaa ñati ji'i Jesucristo

*Jesucristo laca nu nda chaca chalyuu cucui ji'i
ñati*

¹ Cua laca ntucua Jesús lo'o ycu'i Ndyosi Sti yu nu lo'o nguxana chalyuu tya clyo; la cui' yu laca nu nchcui' ya ji'i, nu lo'o nscua ya tilaca laca Jesucristo. Cua jlo tso'o ti' ya cha' bi', cha' cua na'a tso'o ya ji'i yu lo'o cloo ya, cha' stu'ba ti nguta'a ya lo'o yu; cua ndyuloo ya ji'i yu lo'o cua ngua'ni ca'a ya' ya ji'i ycu'i yu. Cua nchcui' ya lo'o cu'ma cha' Jesucristo laca nu nda chaca chalyuu cucui ji'i ñati.

² Ngula Jesucristo nde lo yuu chalyuu su ndi'i ya, lo'o jua'a cua na'a ya ji'i ycu'i yu; bi' laca cha' nu ndacha' ya ji'i ma juani, cha' cha'ni tsa laca cha' bi'. Nclyu'u ya ji'i ma ñi'ya laca cha' tyucui tyempo lu'ú Jesucristo, cha' ntucua yu ca slo ycu'i Ndyosi Sti na clyo; jua'a nclyu'u ya ñi'ya ngua cha' na'a ya ji'i yu nde chalyuu re. ³ Juani culu'u ya ji'i ma cua ña'a ca cha' nu cua na'a ya, culu'u ya cua ña'a ca cha' nu cua ndyuna ya. Cha'ni laca cha' stu'ba ntsu'u tyiquee na lo'o ycu'i Ndyosi Sti na, jua'a lo'o Jesucristo nu sca ti Sñi' ycu'i Ni. Lo'o juani cua nti' ya cha' stu'ba ti caca tyiquee ma lo'o ya; ⁴ bi' cha' nscua ya quityi re, cha' lcaa tsa tso'o ti tyi'i tyiquee na.

Xcui' lubii tsa cresiya ji'i ycu'i Ndyosi

⁵ Nde culu'u ya ji'ḡ mā cha' nu cua nda Jesucristo lo'o ya: Ñi'ya nti' sca xee nu ndubi tsa ña'a, jua'a nti' ycui' Ndyosi si tyu'u tucua Ni slo na; xcui' lubii tsa cresiya ji'ḡ Ni, cha' ne' cresiya ji'ḡ ycui' Ni ná ntsu'u su talya ña'a, ná ntsu'u cha' cuxi tsiya' ti. ⁶ Cha' cuiñi laca nu nda na si ñacui na cha' stu'ba ntsu'u tyiquee na lo'o ycui' Ndyosi, lo'o li' ña'a ti tya ndiya ti' na cha' cuxi; ndi'ḡ na chalyuu ñi'ya laca si talya tsa ña'a su ndi'ḡ na li', cha' ná tso'o ndu'ni na. ⁷ Pana si lubii cresiya ji'na ñi'ya lo'o lubii cresiya ji'ḡ ycui' Ni, ndu'ni na cha' tso'o li'; stu'ba ti caca tyiquee na lo'o tya'a ngusñi na cha' ji'ḡ Jesús li'. Lo'o jua'a cuityi Ni qui'ya nu ntsu'u ji'na, xqui'ya cha' cua ndyalú tañi Jesús Sñi' ycui' Ni lo'o nguuii yu lo crusi.

⁸ Si ñacui na cha' ná ntsu'u qui'ya ji'na tsiya' ti, na ñilo'o na ji'ḡ ycui' ca ti na li', cha' ná nchca chcu' na cha' liñi. ⁹ Pana taca jlya ti' na ji'ḡ ycui' Ndyosi cha' cua'ni clyu ti' Ni ji'na ji'ḡ qui'ya nu ntsu'u ji'na, nu lo'o ñii na ji'ḡ Ni cha' ntsu'u qui'ya ji'na. Tso'o tsa ndu'ni Ni lo'o na li'; hasta cuityi Ni lcaa cha' cuxi nu ntsu'u ne' cresiya ji'na, xqui'ya cha' nguuii Jesús lo crusi. ¹⁰ Ñi'ya si cua nacui na cha' na cuiñi ycui' Ndyosi, jua'a ndyu'u cha' si ñacui na cha' ná ntsu'u qui'ya ji'na tsiya' ti; ná ngusñi suu cha' ji'ḡ ycui' Ndyosi ne' cresiya ji'na, si tya ñacui na jua'a.

2

Cristo nu laca tu'ba ji'na cha' chcu' lo'o ycui' Ndyosi cuentya ji'na

¹ Ñi'ya nti' na' ña'aa ji'ḡ sñi' na', jua'a nti' na' ña'aa ji'ḡ cu'ma, cha' tyaca'a tsa mā 'na; bi' cha'

nscua na' quityi re cha' caa ca slo cu'ma, cha' ná nti' na' cha' sta ycuí' Ndyosi qui'ya ji'í mā. Pana si ntsu'u cha' sta Ni qui'ya ji'na lo'o cua ngusñi na cha' ji'í Jesucristo, la cui' Jesucristo laca nu cua nchcube' yu cña loo na. Sca ñatí nu lubii tsa laca nu Jesucristo bi'. ² Ngua cuxi tyiquee na cuentya ji'í ycuí' Ndyosi Sti na, xqui'ya cha' ngua'ni na cha' cuxi; bi' cha' nchcube' Jesucristo cña loo na, cha' qui'ya ycuí' yu yabe' nu ntsu'u ji'na xqui'ya cha' cuxi nu ngua'ni na. La cui' jua'a qui'ya Jesucristo yabe' nu ntsu'u ji'í lcaa ñatí chalyuu nu tso'o ntsu'u tyiquee ña'a ji'í ycuí' Ni.

³ Nu lo'o nti' na taquiya' na cua ña'a ca cña nu nti' Ni cha' cua'ni na, li' taca jlo ti' na cha' chañi cha' ntsu'u cha' ji'na lo'o Jesucristo. ⁴ Cuiñi tsa ñatí nu nacuí cha' ntsu'u cha' ji'í ngu' lo'o Jesucristo, si ná ndaquiya' ngu' ji'í cña nu nclyo Ni ji'í ngu'; ná liñi cha' nu ntsu'u tyiquee ngu' bi'. ⁵ Si chañi laca cha' ntucúa na lcaa cha' nu nda Jesucristo lo'o na, li' chañi laca cha' ntsu'u tyiquee na ña'a na ji'í ycuí' Ndyosi Sti yu; jua'a caca cuayá' ti' na cha' chañi cha' laca na ñatí ji'í Jesucristo masi tya ndi'í na chalyuu. ⁶ Ñatí nu nchcui' lo'o xa' la ngu' cha' ñatí ji'í Jesucristo laca ycuí', ntsu'u cha' cua'ni ñatí bi' cña, cua ña'a ca cña nu ngua'ni ycuí' Jesucristo.

Sca cña cucui cha' cua'ni na

⁷ Cu'ma tya'a ngusñi na cha' ji'í Jesús, cua nscua cha' lo quityi re cha' tyaja'a mā tyu'u tso'o tyiquee mā ña'a mā ji'í tya'a ñatí mā. Si'í sca cha' nu bilya cuna mā laca cha' bi'; cua ndyuna mā cha' bi' tya lo'o ngusñi mā cha' ji'í Jesucristo tya clyo la, cha' la cui' ti cha' bi' laca nu cua nscua cua sa'ni. ⁸ Pana

si'i jua'a ndyu'ni ñati, bi' cha' nacui na cha' sca cña cucui laca bi'. Tsubi' ti nguxana Jesucristo ngulu'u yu ji'na ñi'ya ntsu'u cha' tyu'u tso'o tyiquee na ña'a na ji'i xa' la tya'a ñati na, ngua'ni Jesús cha' taca cua'ni na jua'a. Sca cha' cucui laca bi', cha' cua tye ti cha' talya ña'a ne' cresiya ji'na; juani tyanu nu cha' tso'o ji'i Jesucristo ne' cresiya ji'na, ñi'ya nti' si ntyiji'i sca xee nu ndubi tsa ña'a su ndi'i na.

⁹ Ñati nu ñacui: “Cua ngusñi ya cha' ji'i Jesucristo, lubii tsa cresiya ji'i ya juani”, ñacui ngu', pana tya ti'í ti' ngu' bi' ña'a ngu' ji'i tya'a ñati ngu', ña'a ti tya ntsu'u tsa cha' cuxi ne' cresiya ji'i ngu' bi', ñi'ya laca sca se'i su talya tsa ña'a. ¹⁰ Ñati nu ntsu'u tsa tyiquee ña'a ji'i tya'a ñati, bi' laca ñati nu ntsu'u xee ji'i Jesucristo ne' cresiya ji'i. Ni sca cha' cuxi ná cua'ni ngu' bi', nu cua'ni cha' tya'achu' xa' la ñati ji'i cha' ji'i Jesucristo. ¹¹ Ñati nu ti'í ti' ji'i tya'a ñati ni, tya ntsu'u tsa cha' cuxi ne' cresiya ji'i ngu' bi'; ñi'ya nti' ngu' lo'o ndi'i ngu' su talya ña'a, jua'a ti nti' ngu' bi' ndi'i ngu' chalyuu, cha' ná nchca quije tyucui liñi su tsaa ngu', cha' lye tsa ndacu' talya xee nu ña'a ngu' bi' li'.

¹² Cu'ma sñi' na', nscua na' quityi re cha' caa slo ma, xqui'ya cha' ngua'ni clyu ti' ycu' Ndyosi ji'i ma; xqui'ya Jesucristo cua ngüityi Ni qui'ya nu ntsu'u ji'i ma. ¹³ Nscua na' quityi re cha' caa slo cu'ma ngu' cusu', cha' cua ngujui ñi'ya nu tyu'u cha' ji'i ma lo'o Jesucristo nu stu'ba ti ntucua lo'o ycu' Ndyosi Sti yu tya lo'o nguxana chalyuu. Lo'o jua'a nscua na' quityi re cha' caa slo cu'ma ngu' cuañi', cha' cua ntijiloo ma ji'i nu xña'a.

Cu'ma sñi' na', cua ngujui ñi'ya nu tyu'u cha'

ji'i mā lo'o ycu'i' Ndyosi Sti na, bi' cha' nscua na' quityi re cha' cāa slo mā. ¹⁴ Cu'mā ngu' cusu', cua ngusñi mā cha' ji'i Jesucristo, la cui' Cristo nu cua lu'ú lo'o ycu'i' Ndyosi Sti yu tya clyo, bi' cha' nscua na' quityi re cha' cāa ca slo mā. Cu'mā ngu' cuañi', nguula ti ti' mā ndi'i mā, cha' cua ndyanu tso'o cha' ji'i ycu'i' Ndyosi ne' cresiya ji'i mā; cua ntijiloo mā ji'i nu xña'a, bi' cha' laca nscua na' quityi re cha' cāa slo mā.

¹⁵ Ná tyu'u tyiquee mā ña'a mā cha' cuxi nu ntsu'u chalyuu, ni ná ca tiji' tsa ti' mā ji'i cua ña'a ca cha' culiya' nu ndyiji ji'i ñati cha' ndiya la ti' ngu' ji'i. Si ndiya la ti' na nu cuxi nu ntsu'u chalyuu, ná caca ji'na tsiya' ti tyu'u tyiquee na ña'a na ji'i ycu'i' Ndyosi Sti na. ¹⁶ Lcaa cha' cuxi nu ndaca'a ji'i ñati cha' ná xñi tso'o ngu' cha' ji'i ycu'i' Ndyosi, si'i ca su ntucua ycu'i' Ndyosi Sti na ndyu'u cha' bi'. Lcaa cha' cuxi nu ndiya ti' ñati ji'i, cha' tyaala' xi tyiquee ngu'; jua'a lcaa cha' cuxi nu nti' ngu' cua'ni ngu' lo'o ña'a ngu' ji'i; jua'a lcaa na nu nti' ngu' cha' caja ji'i ngu', cha' jua'a cua'ni tyixi ti ngu' lo'o tya'a ngu', nde chalyuu ti ndyu'u lcaa cha' cuxi bi'. ¹⁷ Yala ti tye chalyuu re, culiji jua'a ti lcaa cha' cuxi nu ndiya ti' ñati chalyuu; pana ñati nu taquiya' ji'i cha' nu nchcui' ycu'i' Ndyosi ni, ná nga'a cha' tye chalyuu ji'i ngu' bi'.

Ntsu'u cha' liñi lo'o ntsu'u cha' cuiñi

¹⁸ Cu'mā sñi' na', cua ndyalaa hora cha' tye lcaa cha' nu ntsu'u chalyuu. Cua jlo ti' mā cha' cua lijya sca ñati tlyu nu cñilo'o ji'i tya'a ñati na cha' Cristo laca ycu'i' yu; xyu tya'a yu bi' lo'o lcaa na nu ntsu'u cha' ji'na lo'o Cristo. Masi tyempo juani, quiña'a

tsa ngu' cuiñi ntsu'u chalyuu, nu nti' xuu tya'a lo'o ñati ji'i Cristo; bi' cha' cua ngua cuayá' ti' na cha' cua ngulala ti tye lcaa cha'. ¹⁹ Tya clyo ndyu'u ti'i nu ngu' cuiñi bi' lo'o na, lo'o li' ngutu'u ngu' bi' ndyaa ngu'; si'i ñati tya'a ntsu'u cha' ji'na lo'o Jesucristo laca ngu' bi'. Si chañi cha' tya'a ndya'a na laca ngu' bi', cua ndyanu ngu' lo'o na nquicha'; pana ngutu'u ngu' bi', cha' taca ca cuayá' ti' na cha' si'i lcaa ñati nu ndyu'u ti'i lo'o na laca tya'a ngusñi na cha' ji'i Jesucristo.

²⁰ Cua nda Cristo Xtyi'i ycu'i Ni cha' tyanu ne' cresiya ji'i lcaa ngu' tya'a ngusñi ma cha' ji'i Ni, bi' cha' cua ngua cuayá' tso'o ti' lcaa tya'a ma lcaa cha' nu nclyu'u ycu'i Ndyosi ji'na. ²¹ Cua nscua na' quityi re, xqui'ya cha' nchca cuayá' ti' ma ña'a cha' liñi nu ntsu'u ji'i Cristo. Si'i cha' ná jlo ti' ma cha' liñi bi'; cua jlo ti' ma ña'a cha' liñi nu nchcui' na, cha' si'i cha' cuiñi ti laca cha' bi'.

²² ¿Tilaca laca nu cuiñi lacua? Ñati cuiñi bi' laca nu ñacui cha' si'i Cristo laca Jesús, la cui' Cristo nu cua nda ycu'i Ndyosi ji'i cha' yaa yu chalyuu. Nxuu tya'a ngu' bi' lo'o ñati nu ntsu'u cha' ji'i lo'o Cristo, cha' ñacui ngu' bi' cha' si'i nu sca ti Sñi' ycu'i Ndyosi laca Jesucristo, cha' si'i ycu'i Ndyosi laca Sti Jesucristo. ²³ Si ñacui na ji'i ñati cha' si'i Sñi' ycu'i Ndyosi laca Jesucristo, ná ntsu'u cha' ji'na lo'o ycu'i Ndyosi Sti Jesucristo, jua'a ndyu'u cha' bi' li'; pana lo'o xñi na cha' ji'i Sñi' ycu'i Ni, cua ntsu'u cha' ji'na lo'o ycu'i Ndyosi Sti yu, jua'a ndyu'u cha' bi' li'.

²⁴ Bi' cha' nga'a cha' tyanu tachaa cha' bi' ne' cresiya ji'i ma, cha' nu cua ndyuna ma ji'i Jesús tya lo'o ngusñi ma cha' ji'i yu tya clyo. Si tya ndyanu

cha' bi' ne' cresiya ji'i mā, stu'ba tsa ntsu'u tyiquee mā lo'o Jesucristo masi tya ndi'i mā chalyuu, lo'o jua'a stu'ba ntsu'u tyiquee mā lo'o ycu'i Ndyosi Sti na li'. ²⁵ Bi' laca cha' nu ngüiñi ji'i Jesucristo lo'o na, cha' taca caja chaca chalyuu cucui nu ná nga'a cha' tye ji'na.

²⁶ Tsa bi' ti cha' nchcui' na' cuentya ji'i ñati nu nñilo'o ji'i mā jua'a. ²⁷ Nu cu'ma ni, cua ndyanu Xtyi'i ycu'i Ndyosi ne' cresiya ji'i mā, bi' cha' nga'aa nti' cha' culu'u xa' ñati ji'i mā; Xtyi'i ycu'i Ndyosi ni, bi' laca nu culu'u ji'i mā lcaa cha' nu lyiji cha' ca tsa'a mā ji'i. Nu lo'o nclyu'u Xtyi'i ycu'i Ndyosi ji'i mā ni, liñi tsa laca cha' bi'; si'i cha' cuiñi nda nu bi'. Bi' cha' lacua, ñi'ya nu nclyu'u Xtyi'i ycu'i Ni ji'i mā, la cui' jua'a nga'a cha' xñi mā cha' ji'i Jesús.

²⁸ Nu juani ti, cu'ma sñi' na', xñi tso'o mā cha' ji'i Jesucristo. Lo'o li', lo'o caa Jesucristo chalyuu chaca quiya', nga'aa ntsu'u cha' ca tyuju'u ti' na lo'o ña'a na ji'i Ni cha' caa Ni; tyucui tyiquee na tyacua tya'a na lo'o Ni li'. ²⁹ Cua nchca cuayá' ti' mā cha' lubii tsa cresiya ji'i Jesucristo, bi' cha' tso'o si ca cuayá' ti' mā cha' cua ña'a ca ñati nu ndu'ni cha' tso'o ñi'ya ndyu'ni ycu'i Jesús, caca ngu' bi' sñi' ycu'i Ndyosi.

3

Sñi' ycu'i Ndyosi laca na

¹ Tlyu tsa cha' tso'o laca cha' ntsu'u tsa tyiquee ycu'i Ndyosi Sti na ña'a Ni ji'i ca ta'a ngu' tya'a ntsu'u cha' ji'na lo'o Jesucristo; bi' cha' laca cha' nchcui' ycu'i Ndyosi ji'na cha' sñi' ycu'i Ni laca

na, lo'o jua'a chañi laca cha' bi'. Ná ntaja'a ñati chalyuu tyuloo ji'na cha' sñi' Ni laca na; la cui' jua'a lo'o nguti'i Jesucristo chalyuu, ná ntaja'a ngu' tyuloo ngu' ji'i yu li'. ² Cu'ma ngu' tya'a na nu tyaca'a tsa ma 'na, nu juani ti laca na sñi' ycui' Ndyosi; pana bilya caja cha' ji'na ñi'ya nu tso'o la ña'a na, nu lo'o tyi'i na lo'o ycui' Ni nde loo la. Ñi'ya laca ycui' Jesucristo, jua'a caca na lo'o culu'u loo Jesucristo ji'na lo'o cua ndye chalyuu re; li' taca ña'a na ji'i Jesucristo ñi'ya nu laca ycui'. Tsa bi' ti cha' nchca cuayá' ti' na juani. ³ Lcaa ñati nu nti' ña'a ji'i Ni ca li', nga'a cha' cua'ni lubii ngu' ji'i cresiya ji'i ngu', ñi'ya nu lubii cresiya ji'i ycui' Jesucristo.

⁴ Si ndu'ni na cha' cuxi, laca cha' ná ntaja'a na cua'ni na cña nu ngulo ycui' Ndyosi ji'na; ntsu'u qui'ya ji'na xqui'ya cha' ná ntaja'a na taquiya' na ji'i cha' nu nchcui' Ni lo'o na. ⁵ Cua jlo ti' ma cha' cua yaa Jesucristo chalyuu cha' cuityi Ni qui'ya nu ntsu'u ji'i ñati; pana ycui' Cristo ni, ná ntsu'u qui'ya ji'i yu tsiya' ti. ⁶ Ni sca ñati nu nxñi tso'o cha' ji'i Jesucristo lcaa tsa, nga'aa nscua cha' cua'ni ngu' bi' cha' cuxi. Nu ñati nu ndu'ni cha' cuxi lcaa tsa, ndu'ni ngu' cha' cuxi xqui'ya cha' bilya tyu'u cha' ji'i ngu' bi' lo'o Jesucristo, bilya xñi ngu' cha' ji'i Ni. ⁷ Cu'ma sñi' na', ná nti' na' cha' cñilo'o xa' ñati ji'i ma. Xcui' tso'o ti ngua'ni Jesucristo nde chalyuu; bi' cha' lacua, lcaa ñati nu ntsu'u cha' ji'i lo'o Jesucristo, cua nscua cha' xcui' cha' tso'o ti cua'ni ngu' bi' laja lo'o tyi'i ngu' chalyuu. ⁸ Lcaa ñati nu ndu'ni xcui' cha' cuxi, cua laca ngu' bi' sñi' ycui' nu xña'a nu laca xu'na cuiñaja; tya lyiji tye

cha' cua'ni nu xña'a bi' cha' cuxi. Sca ti Jesús nu Sñi' ycuì' Ndyosi, cua yaa Ni chalyuu cha' cua'ni tye Ni ji'ì lcaa cña nu ndyu'ni nu xña'a bi'.

⁹ Ñatì nu laca sñi' ycuì' Ndyosi ni, nga'aa nscua cha' cua'ni ngu' cha' cuxi, cha' cua nda ycuì' Ndyosi chaca cha' tso'o la nu tyanu ne' cresiya ji'ì ngu' bi' xqui'ya Xtyi'ì ycuì' Ndyosi. Nga'aa tyaja'a ngu' bi' cua'ni ngu' cha' cuxi, cha' sñi' ycuì' Ndyosi laca ngu' bi'. ¹⁰ Bi' cha' nchca cuayá' ti' mā juani ñi'ya laca ñatì nu laca sñi' ycuì' Ndyosi, lo'o jua'a nchca cuayá' ti' mā ñi'ya ndu'ni ñatì nu laca sñi' ycuì' nu xña'a. Si'ì sñi' ycuì' Ndyosi laca ñatì nu ndu'ni cha' cuxi lcaa tsa, ni si'ì sñi' ycuì' Ndyosi laca ñatì nu ná ntsu'u tyiquee ña'a ji'ì tya'a ñatì.

Nga'a cha' tyu'u tyiquee na ña'a na ji'ì tya'a ñatì na

¹¹ Nde nscua la cui' cha' nu cua ndyuna mā lo'o ngusñi mā cha' ji'ì Jesús tya clyo: nga'a cha' tyu'u tyiquee na ña'a na ji'ì tya'a ñatì na. ¹² Ná cua'ni na ñi'ya nu ngua'ni jyo'o Caín; sñi' ycuì' nu xña'a ngua yu bi', cha' ndyujuii yu ji'ì tya'a yu. ¿Ni cha' laca ngua'ni yu jua'a? Ndyujuii yu ji'ì tya'a yu xqui'ya cha' xcui' cha' cuxi ngua'ni jyo'o Caín bi', bi' cha' ná ndiya ti' yu cha' xcui' cha' tso'o ngua'ni yu tya'a yu bi'.

¹³ Cu'mā tya'a ngusñi na cha' ji'ì ycuì' Ndyosi, ná quiña'a tsa cha' culacua ti' mā si liye' tsa ti' ñatì chalyuu ña'a ngu' ji'ì mā. ¹⁴ Xcui' nguna' tya ndi'ì na chalyuu cua tsubi' la xqui'ya qui'ya nu ntsu'u ji'na; pana juani, cua nda ycuì' Ndyosi chaca chalyuu cucui ji'na, cha' tso'o ti ndi'ì tyiquee na juani. Ntsu'u tsa tyiquee na ña'a na ji'ì xa' la

tya'a ntsu'u cha' ji'na lo'o Jesucristo; bi' cha' taca jlo ti' na cha' cua ntsu'u chaca chalyuu cucui ji'na juani, cha' ñati nu ná ntsu'u tyiquee ña'a ji'i tya'a ñati, nguna' tya ndi'i ngu' chalyuu. ¹⁵ Ñi'ya laca ñati nu ndyujui ji'i tya'a ñati, jua'a laca na si liye' ti' na ña'a na ji'i tya'a ñati na. Jlo ti' ma cha' nga'aa caja chalyuu cucui bi' ji'i ñati si ndyujui ngu' ji'i tya'a ñati ngu', pana la cui' tya'a cha' laca si liye' tsa ti' na ña'a na ji'i tya'a ñati na. ¹⁶ Nu lo'o cube ti' na cha' cuentya ji'na ntaja'a Cristo ngujuui yu lo crusi, cha' ntsu'u tsa tyiquee Ni ña'a Ni ji'na, li' ca cuayá' ti' na ña'a cha' nu tso'o la cua'ni na, si ntsu'u tyiquee na ña'a na ji'i tya'a ngusñi na cha' ji'i Ni. Tso'o si tyaja'a na xtyucua na ji'i tya'a na jua'a, masi hasta cajaa ycu' na cuentya ji'i ngu' tya'a na. ¹⁷ Ntsu'u ngu' tya'a na nu nga'aa ntsu'u na nu lyiji ji'i ngu' tsiya' ti' cha' tyiji yu'u ji'i ngu' chalyuu. Si jua'a tso'o ti' ndi'i na, lo'o li' ña'a na ji'i tya'a na nu ntsu'u na nu lyiji ji'i ngu', pana ná ntaja'a na cua'ni tya'na ti' na ji'i tya'a na, li' ná taca ji'na ñacui na cha' ntsu'u tyiquee na ña'a na ji'i ycu' Ndyosi, cha' nu ycu' Ndyosi ni, ntsu'u tsa tyiquee Ni ña'a Ni ji'na. ¹⁸ Cu'ma sñi' na', nu lo'o ntsu'u tsa tyiquee na ña'a na ji'i ycu' Ndyosi lo'o ji'i tya'a ñati na, si'i sca cuii ti laca nu chcu' na lo'o ngu', si'i sca cha' nu nda ti na lo'o ngu' caca bi'; tyucui tyiquee na nga'a cha' xtyucua na ji'i nu ngu' tya'a na bi'.

Taca jlo ti' na cha' chañi cha' ntsu'u cha' ji'na lo'o ycu' Ndyosi

¹⁹ Si jua'a ndu'ni na, li' caca cuayá' ti' na cha' liñi tsa laca cha' nu cua nda ycu' Ndyosi lo'o na, cha' nu jlya ti' na ji'i; ca tii na cha' cua ngüñi tso'o

cha' ji'na lo'o ycuí' Ndyosi. ²⁰ Nu lo'o jlo ti' cresiya ji'na cha' ntsu'u qui'ya ji'na, li' taca ca cuayá' ti' na cha' lo'o ycuí' Ni jlo ti' Ni cha' bi'. Lo'o jua'a tlyu la laca ycuí' Ni, taca ji'i Ni cua'ni lyaá Ni ji'na ji'i cha' cuxi bi'. ²¹ Cu'ma ngu' tya'a na nu tyaca'a tsa ma 'na, si jlo ti' na cha' ná ntsu'u qui'ya ji'na, tyucui tyiquee na taca chcuí' na lo'o ycuí' Ndyosi li'; ²² nu lo'o ñña na cha' ji'i ycuí' Ni, caja cua ñña'a ca cha' ji'na si taquiya' na ji'i cña nu cua nda ycuí' Ni ji'na, si cua'ni na cña nu ndiya la ti' ycuí' Ni. ²³ Nde laca cña nu cua nda ycuí' Ndyosi cha' cua'ni sa scaa na: nga'a cha' xñi tso'o na cha' ji'i Jesucristo Sñi' ycuí' Ni; la cui' jua'a tso'o ti tyu'u tyiquee na ñña'a na ji'i tya'a ñati na, ñi'ya nu cua nacui ycuí' Ni ji'na. ²⁴ Nu lo'o taquiya' na ji'i cña nu cua ngulo ycuí' Ndyosi ji'na cha' cua'ni na, li' cua ntsu'u cha' ji'na lo'o ycuí' Ndyosi, lo'o jua'a ntsu'u cha' ji'i Ni lo'o na li'. Jlo ti' na cha' bi', xqui'ya cha' cua nda ycuí' Ndyosi Xtyi'i ycuí' Ni cha' tyanu ne' cresiya ji'na.

4

Cua'ni cuayá' na ñi'ya nu ntsu'u ne' cresiya ji'i scaa ñati

¹ Cu'ma tya'a ngusñi na cha' ji'i Cristo nu tyaca'a tsa ma 'na, ná xñi ma cha' ji'i cua ñña'a ca ñati nu ñacuí' cha' cua nda ycuí' Ndyosi Xtyi'i ycuí' Ni ji'i ngu' bi'. Cua'ni cuayá' ma ji'i ngu' bi' clyo, cha' quijeloo cha' ji'i ma lo'o ngu' si chañi cha' cua ndyanu Xtyi'i ycuí' Ndyosi ne' cresiya ji'i ngu' bi', si cha' cuiñi ti laca nu nchcuí' ngu' bi'. Cua ndu'u tucua tyuu tsa tya'a ngu' cuiñi chalyuu juani, nu nñilo'o ji'i ñati cha' cuentya ji'i ycuí' Ndyosi nchcuí'

ngu'. ² Ndi'ya ca cuayá' ti' na ñi'ya laca ñati nu
 cua ndyanu Xtyi'i ycu' Ndyosi ne' cresiya ji'i: lcaa
 ñati nu nchcui' cha' chañi cha' nu sca ti Sñi' ycu'
 Ndyosi laca Jesucristo lo'o ngula yu chalyuu cha'
 ngua yu ñati, lcaa ñati bi' cua ntsu'u Xtyi'i ycu'
 Ndyosi ne' cresiya ji'i ngu'; ³ pana ñati nu nacui
 cha' si'i Sñi' ycu' Ndyosi laca Jesucristo lo'o ngula
 yu chalyuu ñi'ya nu nclyo ñati, ná ntsu'u Xtyi'i
 ycu' Ni ne' cresiya ji'i ngu' bi'. Cha' ji'i nu cuiñi
 nu nti' tyijiloo ji'i Jesucristo laca cha' nu ntsu'u ne'
 cresiya ji'i ngu' bi'; jua'a cua ngua cuayá' ti' mā
 cha' cua lijya ti nu cuiñi bi', cha' masi juani cua
 laca ndi'i bi' chalyuu.

⁴ Cu'ma sñi' na', cua ntsu'u cha' ji'i mā lo'o ycu'
 Ndyosi, jua'a cua ngua nguula la ti' tyiquee mā
 xqui'ya Xtyi'i ycu' Ndyosi nu ndyanu ne' cresiya
 ji'i mā li'; bi' cha' nchca ji'i mā tyijiloo mā ji'i ngu'
 cuiñi nu cua ntsu'u cha' ji'i lo'o ycu' nu xña'a. La
 cui' nu xña'a laca nu nclyo cña ji'i ñati cuxi nde
 chalyuu. ⁵ Cua ntsu'u cha' ji'i nu ngu' cuiñi bi' lo'o
 nu cuxi nu ntsu'u chalyuu, lo'o jua'a xcui' cha' ji'i
 nu xña'a laca cha' nu nchcui' ngu' bi'; bi' cha' ndiya
 tsa ti' ñati chalyuu cuna ngu' cha' nu nda nu ngu'
 cuiñi bi', lcaa ñati nu ná ndaquiya' ji'i Jesucristo
 tsiya' ti. ⁶ Pana ñati ji'i ycu' Ndyosi laca na. Nu
 lo'o ntsu'u cha' ji'i ñati lo'o ycu' Ndyosi, cuna ngu'
 lcaa cha' nu chcui' na lo'o ngu' li'; ñati nu ná ntsu'u
 cha' ji'i lo'o ycu' Ndyosi tsiya' ti, bi' ñati laca nu ná
 nduna cha' nu nchcui' na. Jua'a taca quijeloo cha'
 ji'na tilaca laca nu ntsu'u cha' liñi ji'i, tilaca laca nu
 ntsu'u cha' cuiñi ji'i.

Xcui' ntsu'u tyiquee ycu' Ndyosi ña'a Ni ji'i ñati

⁷ Cu'ma ngu' tya'a na nu tyaca'a tsa ma 'na, nga'a cha' tyu'u tso'o tyiquee na ña'a na ji'i tya'a ñati na; ycu'i Ndyosi laca nu nclyo cña cha' xcui' tso'o ti tyu'u tyiquee na ña'a na ji'i tya'a ñati na. Lcaa ñati nu ntsu'u tyiquee ña'a ji'i tya'a ñati, sñi' ycu'i Ndyosi laca ngu' bi', lo'o jua'a tyu'u cha' ji'i ngu' bi' lo'o ycu'i Ni. ⁸ Pana ñati nu ná ntsu'u tyiquee ña'a ji'i tya'a ñati, ná caja ñi'ya nu tyu'u cha' ji'i ngu' bi' lo'o ycu'i Ndyosi tsiya' ti, cha' ycu'i Ndyosi ni, ntsu'u tsa tyiquee Ni ña'a Ni ji'i ñati. ⁹ Ngulu'u Ni ji'na ñi'ya ntsu'u tsa tyiquee Ni ña'a Ni ji'na, nu lo'o cua nda Ni ji'i nu sca ti Sñi' ycu'i ca Ni yaa chalyuu, cha' jua'a taca caja chalyuu cucui ji'na. ¹⁰ Nde laca cha' nu nchcui' na' lo'o ma: Si'i cha' ntsu'u tyiquee na ña'a na ji'i ycu'i Ndyosi, masi ycu'i Ndyosi laca nu ntsu'u tsa tyiquee Ni ña'a Ni ji'na tya clyo, bi' cha' nda Ni ji'i Sñi' ycu'i ca Ni yaa chalyuu cha' ngujuu yu lo crusi, cha' cua ngua cuxi tyiquee na lo'o ycu'i Ndyosi nu Xu'na na xqui'ya cha' cuxi nu ngua'ni na; pana Jesucristo nu sca ti Sñi' ycu'i Ni, bi' laca nu cua nchcube' cña loo na, ngüi'ya Ni yabe' nu ntsu'u ji'na.

¹¹ Cu'ma ngu' tya'a na nu tyaca'a tsa ma 'na, nga'a cha' tso'o ti tyu'u tyiquee na ña'a na ji'i tya'a ñati na, cha' jua'a ntsu'u tsa tyiquee ycu'i Ndyosi ña'a Ni ji'na. ¹² Ni sca ñati chalyuu, bilya ña'a ngu' ji'i ycu'i Ndyosi; pana taca ca cuayá' ti' na cha' stu'ba ntsu'u tyiquee na lo'o Ni juani, nu lo'o ña'a na ji'i lcaa na lo'o tya'a na, cha' ntsu'u tsa tyiquee na ña'a na ji'i tya'a ñati na. Ñi'ya ntsu'u tsa tyiquee Jesucristo ña'a yu ji'i ñati chalyuu, jua'a nga'a cha' cua'ni na lo'o tya'a ñati na li'. ¹³ Cua nda ycu'i Ndyosi Xtyi'i Ni cha' tyanu ne' cresiya ji'na, bi' cha'

cua ngua jlo ti' na cha' stu'ba ntsu'u tyiquee na lo'o ycuí' Ndyosi, lo'o jua'a stu'ba ntsu'u tyiquee Ni lo'o na. ¹⁴ Cua na'a ycuí' ya ji'i Jesús. Chañi laca cha' nu nchcui' ya lo'o ma juani, cha' cua nda ycuí' Ndyosi Sti Jesús chacuayá' ji'i Sñi' ycuí' ca Ni cha' cua'ni lyaá ji'i cua ña'a ca ñati ji'i nu cuxi. ¹⁵ Ñati nu tyaja'a cache' ji'i tya'a ñati cha' nu sca ti Sñi' ycuí' Ndyosi laca Jesucristo, stu'ba ntsu'u tyiquee ycuí' Ni lo'o ngu' bi' li'; jua'a stu'ba ntsu'u tyiquee ngu' bi' lo'o ycuí' Ni.

¹⁶ Ngua cuayá' ti' na li', cha' ntsu'u tsa tyiquee ycuí' Ndyosi ña'a Ni ji'na; jua'a jlya ti' na li', cha' xcui' ntsu'u tsa tyiquee ycuí' Ni ña'a Ni ji'i ñati chalyuu. Lo'o ñati nu jua'a tso'o nti' ña'a ngu' ji'i tya'a ñati, nu xcui' jua'a ndu'ni ngu' laja lo'o ndi'i ngu' chalyuu, cua stu'ba ntsu'u tyiquee ngu' bi' lo'o ycuí' Ndyosi; la cui' jua'a stu'ba ntsu'u tyiquee ycuí' Ndyosi lo'o ngu' bi' li'. ¹⁷ Tso'o ti ntsu'u tyiquee na ña'a na ji'i ycuí' Ndyosi, cha' nu lo'o tyalaa tsá lo'o tyaa Jesucristo chaca quiya' cha' cua'ni cuayá' Ni ji'i lcaa ñati, li' tyucui tyiquee na taca tyacua tya'a na lo'o ycuí' Ni. Ndyaa Ni lo'o na laja lo'o ndi'i na chalyuu, ñi'ya nguta'a Ni lo'o Jesucristo lo'o nguti'i yu nde chalyuu, bi' cha' nga'aa ntsu'u cha' cutsii na. ¹⁸ Ná ntsu'u cha' cutsii na cha' xcube' ycuí' Ndyosi ji'na, si chañi cha' ntsu'u tyiquee na ña'a na ji'i ycuí' Ni; pana tya lyiji cha' tso'o ti tyu'u tyiquee na ña'a na ji'i ycuí' Ndyosi, si ña'a ti tya ntsii na cha' xcube' Ni ji'na. Ñati nu ntsii tsa ji'i ycuí' Ndyosi ni, cua nda ti' ngu' cha' xcube' Ni ji'i ngu'.

¹⁹ Ntsu'u tyiquee na ña'a na ji'i ycuí' Ni, xqui'ya

cha' tya clyo ntsu'u tsa tyiquee Ni ña'a Ni ji'na.
²⁰ Ngu' nu ñacui ndi'ya: “Ntsu'u tsa tyiquee na' ña'a
 na' ji'i ycu' Ndyosi”, lo'o li' ña'a ti tya liye' ti' ngu'
 bi' ña'a ngu' ji'i tya'a ngu', cha' cuiñi ti laca nu
 nchcui' ngu' bi'. Ndi'ya ndyu'u cha' bi': taca ña'a
 na ji'i tya'a ñati na, pana ycu' Ndyosi ni, bilya ña'a
 na ji'i Ni tsiya' ti; bi' cha' lacua, si ná ntsu'u tyiquee
 na ña'a na ji'i tya'a ngusñi na cha' ji'i Jesucristo,
 li' ná taca ñacui na cha' ntsu'u tyiquee na ña'a na
 ji'i ycu' Ndyosi Sti na. ²¹ Cua ngulo Ni cña bi' ji'na
 ndi'ya: Tso'o ti tyu'u tyiquee ma ña'a ma ji'i ycu'
 Ndyosi, lo'o jua'a xcu' tso'o ti tyu'u tyiquee ma
 ña'a ma ji'i tya'a ñati ma.

5

Ntijiloo na ji'i nu cuxi nu ntsu'u chalyuu

¹ Lcaa ñati nu jlya ti' ji'i Jesús, cha' laca yu Cristo
 nu cua nda ycu' Ndyosi ji'i yaa chalyuu, chañi cha'
 laca ngu' bi' sñi' ycu' Ndyosi. Ycu' Ndyosi laca
 Sti na, lo'o jua'a ntsu'u tsa tyiquee na ña'a na ji'i
 Ni, bi' cha' ntsu'u tyiquee na ña'a na ji'i xa' la sñi'
 ycu' Ni, tya'a ngusñi na cha' ji'i Jesús. ² Nu lo'o
 ntsu'u tyiquee na ña'a na ji'i ycu' Ndyosi Sti na,
 lo'o jua'a taquiya' na ji'i lcaa cña nu nda Ni lo'o
 na, li' tso'o ti taca tyu'u tyiquee na ña'a na ji'i xa' la
 sñi' ycu' Ni. ³ Si chañi cha' ntsu'u tyiquee na ña'a
 na ji'i Ni, taquiya' na ji'i cha' nu chcu' Ni lo'o na
 li', cha' si'i sca cña nu tucui tsa laca cha' taquiya'
 na ji'i scaa cha' nu nchcui' Ni. ⁴ Cua ña'a ca sñi'
 ycu' Ndyosi taca tijiloo ji'i lcaa nu cuxi nu ntsu'u
 chalyuu; taca tijiloo na ji'i nu cuxi, xqui'ya cha'
 cua ngusñi na cha' ji'i Jesucristo. ⁵ Pana ñati nu jlya

ti' cha' Jesús laca nu sca ti Sñi' ycuí' Ndyosi, bi' ti ñati nu caca ji'i tyijiloo ji'i lcaa nu cuxi nu ntsu'u chalyuu.

Ndi'ya ntsu'u cha' ji'i Jesús nu laca Sñi' ycuí' ca Ndyosi

⁶ Nu sca ti Sñi' ycuí' ca Ndyosi laca Jesucristo, nu yaa chalyuu. Ntyucuatya ngu' ji'i yu li'. Ngujuui yu lo crusi, ndyalú tañi ycuí' yu li'. Si'i xqui'ya cha' nu cua ntyucuatya ti yu, masi lo'o xqui'ya cha' cua ngujuui yu lo crusi ndyalú tañi yu, bi' cha' nchca cuayá' ti' na juani cha' nu sca ti Sñi' ycuí' Ndyosi laca Jesucristo. Bi' laca cha' nu ndacha' Xtyi'i ycuí' Ndyosi ji'na, lo'o jua'a chañi tsa laca cha' bi'. ⁷ Nde cua ntucua sna tya'a ngu' nu nchcui' cha' chañi laca cha' ji'i Jesús bi': ycuí' Ndyosi Sti yu laca tsaca ngu' bi'; jua'a Jesucristo nu ntsu'u tyucui cha' ji'i ycuí' Ndyosi ji'i, bi' laca chaca; lo'o jua'a Xtyi'i ycuí' Ni, chaca laca bi'. Stu'ba ti nchcui' nu ca ta'a sna bi', cha' chañi laca cha' bi'. ⁸ Lo'o jua'a nde lo yuu cua ngua sna quiya' lo'o nchcui' ycuí' Ndyosi cha' chañi laca cha' Jesucristo laca nu sca ti Sñi' ycuí' Ni: tsaca laca cha' nu nchcui' Xtyi'i ycuí' Ndyosi lo'o na; jua'a chaca laca cha' nu nchcui' Ni laja lo'o ntyucuatya Jesucristo; lo'o jua'a chaca laca cha' nu cua nchcui' Ni laja lo'o ngujuui Jesucristo lo crusi, ndyalú tañi yu li'. Sca ti cha' nchcui' Ni ca ta'a sna quiya' bi'. ⁹ Ntucua na ji'i cha' nu nchcui' ñati chalyuu lo'o na, pana juani ndulo la cha' nu nda ycuí' Ndyosi lo'o na. Ca ta'a sna cha' nu nda ycuí' Ndyosi, lcaa cha' bi' nchcui' cha' sca ti Jesucristo laca Sñi' ycuí' Ndyosi. ¹⁰ Ñati nu jlya ti' ji'i yu cha' laca yu nu sca ti Sñi' ycuí'

Ndyosi, ycuí' ca ngu' jlo ti' ngu' ne' cresiya ji'í ngu' cha' chañi tsa laca cha' bi'; ñatí nu ná ntaja'a tucua cha' ji'í Ni, cha' laca Jesucristo Sñi' ycuí' ca Ni, bi' ngu' laca nu ná jlya ti' tsiya' ti cha' cua nchcui' ycuí' Ndyosi cha' ji'í Sñi' ycuí' ca Ni. Ñatí cuiñi laca ycuí' Ndyosi nti' ngu' bi'. ¹¹ Nde laca cha' liñi nu tso'o tsa cha' xñi na ji'í, cha' cua nda ycuí' Ndyosi chalyuu nu ná nga'a cha' tye ji'na; Jesucristo laca nu ngulu'u ji'na ñi'ya caca chalyuu bi'. ¹² Cua ña'a ca ñatí nu ntsu'u cha' ji'í lo'o Jesús nu laca Sñi' ycuí' ca Ni, bi' ñatí laca nu ntsu'u chalyuu nu ná nga'a cha' tye ji'í; ñatí nu ná ntsu'u cha' ji'í lo'o nu sca ti Sñi' ycuí' Ndyosi, ná ntsu'u cha' ta Ni chalyuu bi' ji'í ngu'.

Cua tye ti cha' nu nguscua Juan

¹³ Cua nscua na' quityi re lacua, cha' caa ca slo ma, lcaa tya'a ngusñi ma cha' ji'í Jesús nu sca ti Sñi' ycuí' Ndyosi; xqui'ya cha' re taca ca cuayá' ti' ma cha' cua ngujui chalyuu cucui ji'í ma, nu cua nda ycuí' Ndyosi ji'na.

¹⁴ Tyucui tyiquee na taca chcui' na lo'o ycuí' Ndyosi lacua. Lo'o jña na sca cha' ji'í ycuí' Ndyosi nu stu'ba nti' lo'o sca cha' nu nti' ycuí' Ni, li' taca jlo ti' na cha' taquiya' Ni ji'í cha' nu chcui' na lo'o Ni.

¹⁵ Si jlo ti' na cha' nduna ycuí' Ndyosi lo'o jña na sca cha' ji'í Ni, la cui' jua'a taca jlo ti' na cha' cua caja ti cha' bi' ji'na li'.

¹⁶ Lo'o ña'a na ji'í sca ñatí tya'a ngusñi na cha' ji'í Jesucristo cha' ndyu'ni yu sca cha' cuxi, pana nda na cuentya cha' ná nscua cha' chcuna' chalyuu ji'í yu xqui'ya cha' cuxi bi', li' tso'o la si jña na cha' clyu ti' ji'í ycuí' Ndyosi cuentya ji'í yu tya'a na bi',

cha' ná ta Ni chacuayá' cha' chcuna' chalyuu ji'í yu tya'a na bi'. Pana ntsu'u qui'ya tlyu nu ná taca cua'ni clyu ti' ycuí' Ndyosi ji'í; ná ñacuí na' cha' jña na cha' clyu ti' ji'í Ni lí', si jua'a ntsu'u qui'ya ji'í ngu'. ¹⁷ Chañi cha' sta ycuí' Ndyosi qui'ya ji'í lcaa na lo'o tya'a na xqui'ya cha' cuxi nu ndyu'ni na. Pana ntsu'u sca lo qui'ya nu ná taca cui'ya Ni cha' clyu ti' ji'í tsiya' ti.

¹⁸ Jlo ti' na cha' nga'aa ndu'ni ñatí ji'í Jesucristo cha' cuxi. Jesucristo nu laca nu sca ti Sñi' ycuí' Ndyosi, bi' laca nu ndaca'a ji'í ngu', cha' ná taca cala' nu xña'a ji'í ngu' bi' lí'.

¹⁹ Jlo ti' na cha' ñatí ji'í ycuí' Ndyosi laca na, xqui'ya cha' cua ngusñi na cha' ji'í Jesucristo; pana xa' la ñatí chalyuu nu ná ndaquiya' ji'í Ni tsiya' ti, ña'a ti tya laca nu xña'a loo ji'í ñatí bi'.

²⁰ Cua jlo ti' na cha' cua ya'a nu sca ti Sñi' ycuí' Ndyosi nde lo yuu chalyuu, lo'o jua'a cua nda bi' chacuayá' cha' caca tyu'u cha' ji'na lo'o ycuí' Ndyosi. Chañi cha' stu'ba ntsu'u tyiquee na lo'o ycuí' Ndyosi juani, xqui'ya cha' stu'ba ntsu'u tyiquee na lo'o Jesucristo nu laca Sñi' ycuí' ca Ni. Chañi cha' ycuí' Ndyosi tsiya' ti laca nu Jesús bi', lo'o jua'a chañi cha' ná nga'a cha' tye chalyuu cucuí nu ta Ni ji'na. ²¹ Cu'ma sñi' na', tii ti ti' ma tyi'í ma chalyuu, cha' ná tyatí yu'u ma lo'o xa' jo'ó. Jua'a laca cha' bi' lacua.

Cha' tso'o nu nchcui' ji'i Jesucristo nu xu'na na

New Testament in Chatino, Tataltepec (MX:cta:Chatino, Tataltepec)

copyright © 1981 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chatino, Tataltepec

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chatino, Tataltepec [cta], Mexico

Copyright Information

© 1981, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Chatino, Tataltepec

© 1981, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

68385231-313d-5500-aff2-e6b6a207d978